

Favelas al Brasil

Les favelas brasileres creixen sense control, amb cases improvisades i serveis bàsics escassos. Els seus habitants afronten violència, riscos naturals i densitat extrema.

Títol: Rio de Janeiro

Font: Planeta Wander

Les favelas són barris i assentaments urbans informals que es troben principalment a les grans ciutats del Brasil, com Rio de Janeiro o São Paulo. Es van formar de manera espontània, sense una planificació urbana ni autorització oficial, quan moltes persones no tenien accés a un habitatge digne dins la ciutat. Les cases solen estar construïdes aprofitant l'espai disponible, fet que provoca carrers estrets i una gran densitat de població.

En moltes favelas, l'accés als serveis bàsics és limitat. L'aigua potable, l'electricitat o el transport públic no sempre estan garantits, cosa que dificulta

la vida quotidiana dels seus habitants. A més, sovint les persones que hi viuen no disposen de documents legals de propietat.

L'origen de les faveles es remunta a finals del segle XIX, especialment a la ciutat de Rio de Janeiro. Després de la Guerra de Canudos (1896-1897), molts soldats van tornar a la ciutat sense rebre les terres ni habitatge que els havia promès el govern. Aquesta situació va deixar-los sense recursos ni un lloc on viure, de manera que van començar a buscar zones disponibles a la ciutat on establir-se.

Molts d'aquests soldats van ocupar turons propers al centre urbà de Rio de Janeiro i hi van construir habitatges improvisats. Aquells turons estaven coberts per una planta anomenada favela. Amb el temps, el nom d'aquesta planta es va començar a utilitzar per referir-se als assentaments urbans que s'anaven formant en aquests turons.

Aquestes primeres construccions van marcar l'inici de les faveles tal com es coneixen avui dia. Els assentaments van créixer a partir d'aquests punts inicials, i el terme "favela" es va establir com a nom que designava barris informals construïts sense planificació.

Problemes principals en relació amb l'ODS

Habitatge i infraestructures

A les faveles, els habitatges són principalment construïts de manera informal. Aquest creixement desordenat fa que les cases estiguin molt juntes, amb carrers molt estrets o fins i tot inexistents.

Les condicions dels habitatges acostumen a ser precàries, amb espais reduïts on viuen moltes persones al mateix temps. La sobreocupació dificulta mantenir unes condicions de vida adequades. A més, els materials d'aquests habitatges no són sempre resistents ni duradors, com ara fusta, llauna o restes de construcció de la ciutat.

Pel que fa a les infraestructures, l'accés als serveis bàsics és sovint irregular o de baixa qualitat. Tot i que en alguns casos hi ha connexió a l'aigua o a l'electricitat, aquests serveis no funcionen de manera estable ni adequada, fet que dificulta les tasques diàries i el correcte funcionament de la comunitat.

Riscos i seguretat

La seguretat és un dels principals problemes que afecten les faveles. La presència de bandes armades i del narcotràfic crea un ambient on la violència pot aparèixer en qualsevol moment, i els habitants es veuen exposats a robatoris, extorsions i tiroteigs. Aquestes condicions generen por constant i sentiment d'inseguretat, especialment entre nens i adolescents, limitant la seva llibertat i afectant la vida quotidiana.

A més de la violència, les faveles estan exposades a riscos físics. Les cases improvisades fan que siguin vulnerables a desprendiments de terra, inundacions o incendis, i la densitat d'habitatges dificulta evacuar en cas d'emergència. Davant aquestes condicions, moltes comunitats han desenvolupat estratègies de seguretat pròpies. Perquè en moltes ocasions, l'Estat no pot garantir una protecció adequada dins de les faveles.

Creixement descontrolat

Les faveles al Brasil creixen molt ràpidament i sense planificació, fet que provoca densitats de població molt altes, creant barris que són dels més densament poblats del país. Aquest creixement espontani fa que les cases s'aixequin de manera improvisada i molt propera unes de les altres, sense deixar espais mínims entre elles.

A més, la manca de planificació complica la instal·lació de serveis bàsics i l'accés a vehicles, mostrant la vulnerabilitat d'aquests barris i les dificultats que suposa per a les persones que hi viuen allà.

*El Prat de Llobregat, 20 de
desembre del 2025*

References

Favelas en Río de Janeiro: descubre cómo surgieron - FreeWalkerTours. (n.d.).

Free Walking Tours Rio de Janeiro. Retrieved November 24, 2025, from <https://freewalkertours.com/es/favelas-en-rio-de-janeiro-descubre-como-surgieron/>

Pérez, J. (2013, August 6). *Favelas en Rio de Janeiro, espacios marginados |*

VENTURA. ventura. Retrieved December 15, 2025, from

<https://vaventura.com/divulgacion/geografia/favelas-rio-janeiro>

Pérez Porto, J., & Gardey, A. (2018, November 21). *Definición de favela.*

Retrieved November 24, 2025, from <https://definicion.de/favela/>

Resumen Latinoamericano. (2020, May 5). *Brasil. Las malas condiciones de la vivienda dificultan el aislamiento vertical en las periferias.*

Shetty, S. (2013, August 6). *Vivir sin seguridad en la mayor favela de Rio.*

Retrieved December 8, 2025, from

<https://www.amnesty.org/es/latest/campaigns/2013/08/living-without-security-in-rios-largest-favela/>